

Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 roku

1. Wprowadzenie

Rok 2009 był jedenastym pełnym rokiem działalności Rady ds. Systemu Płatniczego, organu opiniodawczo-doradczego przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego, utworzonej na podstawie *uchwały Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego.*

Rada ds. Systemu Płatniczego uznała w 2000 r. za wskazane opracowywanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności oraz rozpatrywanie i przyjmowanie ich na pierwszym posiedzeniu Rady w kolejnym roku, a następnie przedstawianie do zatwierdzenia Zarządowi Narodowego Banku Polskiego. Podobne sprawozdania za lata 1998-2008 były przyjęte przez Radę ds. Systemu Płatniczego i zatwierdzone przez Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

2. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r.

2.1. Aspekty organizacyjne

Skład osobowy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r. przedstawiono w załączniku nr 1.

W załączniku tym podano również nazwiska osób upoważnionych przez członków Rady na mocy *uchwały nr 44/2001 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 13 lipca 2001 r. zmieniającej uchwałę w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego* do reprezentowania ich w pracach Rady w razie ich nieobecności.

Poza członkami Rady i osobami upoważnionymi w posiedzeniach uczestniczyli eksperci z instytucji reprezentowanych w Radzie, a także zaproszeni przedstawiciele innych instytucji, jeżeli ich obecność była uzasadniona tematyką posiedzenia.

W roku sprawozdawczym Zarząd NBP w dniu 22 września 2009 r. przyjął uchwałę o zmianie uchwały w sprawie powołania przy Zarządzie NBP organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego. Zmiana ta miała charakter wyłącznie formalny i była związana

ze zmianą określenia jednego z członków Rady z Dyrektora Generalnego państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej Poczta Polska na Prezesa Zarządu Poczta Polska S.A. w związku z przekształceniem PPUP Poczta Polska w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa z dniem 1 września 2009 r.

W roku sprawozdawczym do trybu pracy Rady wprowadzono zmianę, polegającą na podziale materiałów przeznaczonych do rozpatrzenia przez Radę na dwie kategorie:

- kategorię A, obejmującą materiały przeznaczone do dyskusji na posiedzeniu Rady,
- kategorię B, do której zaliczono materiały informacyjne, przeznaczone do wiadomości członków Rady.

Przyjęto zasadę, że o przynależności materiału do określonej kategorii decyduje podmiot, który ten materiał przygotował. Materiały zaliczone do kategorii B mogą zostać przesunięte do kategorii A na wniosek członka Rady, zgłoszony w punkcie porządku posiedzenia, poświęconym przyjęciu tego porządku.

Postanowiono, że do rocznego planu pracy Rady zostaną włączone, jako materiały informacyjne, następujące opracowania, przygotowywane przez DSP NBP:

- informacja kwartalna o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych,
- informacja kwartalna o kartach płatniczych.

W poprzednich latach oba dokumenty były przekazywane członkom Rady do wiadomości poza jej rocznym planem pracy.

Zdecydowano ponadto, że terminy posiedzeń będą ustalane z góry na cały rok.

Przewidywany zakres zagadnień rozpatrywanych przez Radę ds. Systemu Płatniczego został określony w *Rocznym planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 roku*, zwanym dalej *Planem* (załącznik nr 2¹), który został opracowany na podstawie propozycji członków Rady i przyjęty na posiedzeniu Rady w dniu 30 marca 2009 r.

W 2009 roku Rada odbyła cztery posiedzenia. Miejszem wszystkich posiedzeń była siedziba Centrali NBP.

W pierwszym półroczu 2009 r. Rada odbyła dwa posiedzenia w dniach: 30 marca i 26 czerwca. Porządek posiedzenia marcowego obejmował wszystkie tematy przewidziane w *Planie*. Do porządku posiedzenia czerwcowego, na wniosek DSP NBP, wprowadzono temat *Informacja nt. firm zajmujących się pośrednictwem w przyjmowaniu wpłat gotówkowych na rachunki bankowe*, zakwalifikowany do kategorii B.

---

¹ Do porządku każdego z posiedzeń włączono dodatkowo tematy informacyjne: informację kwartalną o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych oraz informację kwartalną o kartach płatniczych.

W drugim półroczu odbyły się dwa posiedzenia w dniach: 21 września oraz 11 grudnia. Na posiedzeniu wrześniowym omówiono tematy przewidziane w *Planie* oraz dodatkowo, na wniosek NBP, dwa tematy: *Ubankowienie Polaków, formy otrzymywania dochodów i zasiłków oraz sposoby płatności za opłaty i podatki w 2009 r. – raport z ogólnopolskiego badania reprezentatywnego* oraz *Informacja nt. koordynacji prac nad zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego w świetle zmian wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym*. Temat *Stan prac nad Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*, na wniosek Przewodniczącego Rady, został przeniesiony z kategorii informacyjnej do kategorii dyskusyjnej.

Na posiedzeniu w grudniu 2009 r. omówiono tematy objęte *Planem*, z wyjątkiem *Wyników badania nt. stopnia zaufania społeczeństwa polskiego do obrotu bezgotówkowego*. Na wniosek DSP NBP temat ten został przeniesiony do rozpatrzenia przez Radę w 2010 r., omówiono natomiast dodatkowo temat *Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE*, wprowadzony do porządku posiedzenia na wniosek DSP NBP. Grupa tematów o charakterze informacyjnym została rozszerzona o *Informację nt. porównania wyników badań ubankowienia Polaków w 2006 r. i 2009 r.*, co nastąpiło na wniosek Rady, przyjęty przez nią na posiedzeniu w dniu 21 września 2009 r.

W roku sprawozdawczym Rada zajęła się 26 tematami merytorycznymi spośród 27 takich tematów przewidzianych w *Rocznym Planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r.* oraz 5 tematami dodatkowymi.

Wszystkim posiedzeniom Rady przewodniczył p. Piotr Wiesiołek, Przewodniczący Rady, Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP.

Po każdym posiedzeniu wydawano komunikat prasowy, który następnie był przekazywany środkom masowego przekazu oraz publikowany na stronie internetowej NBP.

2.2. Aspekty merytoryczne

W roku sprawozdawczym prace Rady grupowały się w następujących obszarach tematycznych:

- zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej, obejmujące następujące tematy:

w kategorii A:

- Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE,
- Prace nad implementacją Dyrektywy PSD z punktu widzenia środowiska bankowego,
- Sprawozdanie z wdrażania SEPA w Polsce,

w kategorii B:

- Informację nt. stanu realizacji projektu SE-2012,
- Informację nt. migracji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. do systemu TARGET2,
- zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego, w tym:

w kategorii A:

- Stan prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*,
- Wnioski z IV Kongresu Gospodarki Elektronicznej,
- Analiza uwarunkowań prawno-organizacyjnych prac mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej krajowego rynku finansowego,
- Informacja nt. propozycji koordynacji prac nad zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego w świetle zmian wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym,
- Wykonywanie przez KDPW S.A. niektórych czynności bankowych, niezbędnych do obsługi systemu rachunku papierów wartościowych prowadzonego przez KDPW S.A.,
- Raport „Biometria w bankowości i administracji publicznej”,
- Współpraca banków z JST we wdrażaniu strategii rozwoju obrotu bezgotówkowego,
- Ubankowienie Polaków, formy otrzymywania dochodów i zasiłków oraz sposoby płatności za opłaty i podatki w 2009 r. – raport z ogólnopolskiego badania reprezentatywnego,
- Ocena realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego,
Ponadto Rada opiniowała *Ocenę funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2008 r. i Ocenę funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2009 r.*

w kategorii B:

- Sprawozdanie z działań Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności,
- Informacja na temat porównania wyników badań ubankowienia Polaków w 2006 r. i 2009 r.,
- Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (czerwiec-grudzień 2008 r.),
- Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (grudzień 2008 r. – czerwiec 2009 r.),
- Porównanie wysokości opłat za przelewy transgraniczne w euro w polskich bankach (listopad 2007 r. – luty 2009 r.).

Poniżej przedstawiono krótkie omówienie tematów należących do kategorii A, prezentowanych podczas posiedzeń Rady, oraz postanowień Rady wynikających z rozpatrywania poszczególnych tematów według podanej powyżej klasyfikacji.

2.2.1. Zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej

Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów Unii Europejskiej

Departament Systemu Płatniczego NBP (DSP NBP) zaprezentował materiał na powyższy temat dwukrotnie, na posiedzeniach Rady w dniu 30 marca 2009 r. i w dniu 11 grudnia 2009 r. Jest on przedstawiany Radzie cyklicznie, w terminach zależnych od publikowania kolejnych edycji *Blue Book'a*, począwszy od roku 2004.

W opracowaniu przedstawionym Radzie na posiedzeniu w dniu 30 marca 2009 r. wykorzystano dane statystyczne, zaczerpnięte z edycji *Blue Book'a*, odnoszące się do stanu na koniec 2007 r. Przedmiotem analizy były wskaźniki najlepiej, zdaniem DSP NBP, charakteryzujące kwestie związane z obrotem bezgotówkowym. W opracowaniu NBP pominięto kwestie związane z infrastrukturą polskiego systemu płatniczego, bowiem były one szczegółowo przedstawione w pierwszym materiale z tego cyklu, a ich ocena na tle infrastruktury systemów płatniczych innych krajów Unii Europejskiej wypadła bardzo pozytywnie. Omówiono następujące wskaźniki, odnoszące się do usług świadczonych przez banki na rzecz klientów, i pozycji Polski wśród krajów UE pod względem każdego z nich:

- liczby placówek instytucji oferujących usługi płatnicze na 1 mln mieszkańców,
- liczby rachunków bankowych na jednego mieszkańca,
- liczby bankomatów na 1 mln mieszkańców,
- liczby urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS oraz imprinterów) na 1 mln mieszkańców,
- liczby wydanych kart płatniczych na 1 mieszkańca,
- liczby transakcji kartami płatniczymi na 1 mieszkańca,
- liczby zrealizowanych poleceń przelewu na 1 mieszkańca,
- liczby zrealizowanych poleceń zapłaty na 1 mieszkańca,
- liczby transakcji dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych na 1 mieszkańca,
- liczby transakcji dokonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych w stosunku do PKB,
- udziału pieniądza gotówkowego w agregacie M1.

Stwierdzono, że pod względem wielu wskaźników Polska plasuje się na ostatnich miejscach, co świadczy o niezadowalającej pozycji polskiego systemu płatniczego wśród systemów płatniczych krajów UE pod względem wybranych wskaźników, charakteryzujących poziom rozwoju obrotu bezgotówkowego.

W dyskusji poinformowano, że w statystykach organizacji VISA odnotowuje się od około 2 lat szybszy wzrost wartości transakcji bezgotówkowych niż wzrost wartości wypłat gotówki z bankomatów, co świadczy o wzroście obrotu bezgotówkowego. Dyskusję zdominowała sprawa optymalnej proporcji między liczbą bankomatów a liczbą terminali POS. Uczestnicy dyskusji prezentowali na ten temat zróżnicowane poglądy. Zauważono, że ostatecznie wybór między rozwojem sieci bankomatów a zwiększaniem liczby terminali POS zależy od strategii banków. Na tym tle postulowano, aby strategia banków jako element Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności stała się przedmiotem szczegółowej analizy.

Rada przyjęła informację NBP nt. porównania wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE.

Na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2009 r. DSP NBP zaprezentował przedmiotowe porównanie, oparte na danych zaczerpniętych z najnowszej edycji *Blue Booke'a*, zawierającej dane statystyczne wg stanu na koniec 2008 r. Podobnie jak poprzednio, omówiono pozycję Polski na tle krajów UE pod względem wskaźników najlepiej charakteryzujących zagadnienia dotyczące obrotu bezgotówkowego.

Stwierdzono w szczególności, iż:

- liczba placówek podmiotów świadczących usługi płatnicze jest w Polsce większa od średniej europejskiej, choć wynika to częściowo z zaliczenia do tych placówek wszystkich placówek Poczty Polskiej świadczącej usługi płatnicze,
- wartości pozostałych wskaźników dotyczących polskiej infrastruktury płatniczo-rozliczeniowej, mimo ich stałego wzrostu, są nadal niższe od odpowiednich średnich dla UE, a pozycja Polski względem innych krajów UE generalnie nie zmieniła się,
- następuje stały wzrost liczby kart płatniczych w Polsce, co pozwala żywić nadzieję na zbliżenie się Polski do średniej europejskiej ze względu na wartość tego wskaźnika,
- w III kwartale 2009 r. udział bezgotówkowych transakcji kartami w liczbie wszystkich transakcji kartami po raz pierwszy przekroczył 50%, ale, choć wykorzystanie tego instrumentu w porównaniu z wykorzystywaniem innych instrumentów płatniczych odbiega najmniej od średniej europejskiej, to pozycja Polski w stosunku do innych krajów UE od 2008 r. nie uległa zmianie,
- największe różnice w wykorzystywaniu instrumentów płatniczych między Polską a krajami UE obserwuje się w przypadku polecenia zapłaty; instrument ten ma w Polsce wyjątkowo małą popularność.

W konkluzji stwierdzono, iż wykorzystanie instrumentów płatniczych w Polsce jest dużo mniejsze niż w większości krajów UE, co oznacza niższy poziom rozwoju obrotu bezgotówkowego. Na tym

tle wyrażono pogląd, że zdecydowanego zwiększenia skali tego obrotu nie będzie można osiągnąć bez przyjęcia kompleksowego, rządowego programu rozwoju obrotu bezgotówkowego. Zaakcentowano pozytywne znaczenie rozwoju tego obrotu dla państwa, gospodarki, sektora bankowego i konsumentów.

W dyskusji, opierając się na danych udostępnionych przez VISA, poinformowano, że pod względem liczby nowo wydawanych kart kredytowych na jednego mieszkańca Polska zajmuje trzecie miejsce w Europie, natomiast pod względem liczby transakcji kartami pozycja Polski nie uległa zmianie. Wyrażono pogląd, że polecenie zapłaty nie będzie się w Polsce rozwijać z powodu niechętnego stosunku konsumentów do tego instrumentu, natomiast dużą przyszłość w Polsce mają elektroniczne faktury. Nawiązując do niezweryfikowanych jeszcze danych za 2009 r., wyrażono przypuszczenie, że liczba transakcji dokonywanych przy użyciu kart płatniczych będzie w dalszym ciągu rosła w tempie pozwalającym na poprawę pozycji Polski w stosunku do innych krajów UE. Na tym tle wyrażono pogląd, iż wszystkie programy, realizowane przez NBP, Koalicję na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, ZBP i inne instytucje wspierające te programy, przynoszą pozytywne efekty. Za priorytetową w zakresie obrotu kartami, a w przyszłości także innymi instrumentami, wskazanymi w ustawie implementującej przepisy PSD, uznano kwestię rozwoju sieci akceptacji. Odnosząc się do nowych osiągnięć technologicznych w dziedzinie bankowości, zaliczono do nich karty bezstykowe oraz rozwiązania biometryczne oraz poinformowano, że obecnie w Polsce testuje się bankomaty biometryczne i można przypuszczać, że niebawem pojawią się one na rynku. Zaprezentowano pogląd, że w dziedzinie m-płatności Polska znajduje się w awangardzie wśród krajów europejskich. Poinformowano, iż, zgodnie z szacunkami, bez rozwoju płatności elektronicznych w latach 2004-2008 o około 23 mld euro byłaby większa szara strefa w Polsce w 2008 r. Na tym tle wyrażono nadzieję na to, że *Program rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* (zwany dalej *Programem*) zostanie przyjęty jako program rządowy, co pozwoli w niezbyt odległej perspektywie unowocześnić polską gospodarkę i zwiększyć potencjał, który daje obrót bezgotówkowy.

Odnosząc się do przedstawionej w materiale, w przybliżeniu liniowej, zależności między rozwojem gospodarczym a skalą korzystania z bezgotówkowych instrumentów płatniczych, uznano małą skalę wykorzystywania tych instrumentów w Polsce za jedną z barier ograniczających rozwój gospodarczy.

Wskazano, iż można uzyskać więcej korzyści gospodarczych, świadomie realizując programy dotyczące szeroko pojmowanej gospodarki elektronicznej i wymieniono dwa segmenty gospodarki elektronicznej o szczególnie dużym potencjale:

- segment płatniczo-rozliczeniowy

Zauważono, że nie ma przeszkód do tego, żeby sektor bankowy i władze samorządowe promowały obrót bezgotówkowy, odnosząc z tego tytułu bardzo konkretne korzyści, które należy wskazywać. Przedstawiciel ZBP omówił krótko plan działania ZBP, dotyczący prowadzenia działalności edukacyjnej wśród słuchaczy studiów stacjonarnych i podyplomowych i wyraził pogląd, że wyżej wspomniane działania trzeba realizować w 2010 roku, niezależnie od terminu przyjęcia *Programu* przez rząd. Ponadto, jego zdaniem, szersza wiedza nt. korzyści z korzystania z instrumentów bezgotówkowych jest potrzebna m. in. przedsiębiorcom, chcącym optymalizować koszty i lepiej zarządzać płynnością.

- segment zarządzania ryzykiem w działalności gospodarczej

Segment ten dotyczy przedsiębiorców i klientów, ale odpowiednie programy z zakresu tej tematyki należy wprowadzić do programów studiów stacjonarnych i dla pracujących. Powinny one dotyczyć zarządzania ryzykiem *ex ante* w działalności gospodarczej i obejmować m. in. informację gospodarczą dostępną w bazach danych i oferowaną wspólnie przez banki, KIR S.A., Biuro Informacji Kredytowej, Biuro Informacji Gospodarczej (InfoMonitor) i ZBP. Przedstawiciel ZBP poinformował, że Związek chciałby również udostępnić taką informację przedsiębiorcom, których wiedza na przedmiotowy temat jest, jego zdaniem, niewystarczająca. Zauważył on jednocześnie, że takiemu działaniu będą się przeciwstawiać np. firmy windykacyjne. Pan K. Pietraszkiewicz uznał za wskazane zwiększenie finansowania działalności edukacyjnej i promocyjnej. Sugerował on celowość zawarcia w tym celu odpowiednich porozumień z publiczną telewizją i radiem oraz władzami samorządowymi.

Uznano za wskazane zwiększenie finansowania działalności edukacyjnej i promocyjnej. Sugerowano celowość zawarcia w tym celu odpowiednich porozumień z publiczną telewizją i radiem oraz władzami samorządowymi.

Zwrócono uwagę na aspekt konsekwencji w działaniu podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym, w szczególności w obrocie bezgotówkowym, i rangę tego elementu. Wskazano dwa przykłady, w których konsekwencja zadecydowała o powodzeniu przedsięwzięcia:

- wykorzystywanie elektronicznych faktur

Przedstawiciel KIR S.A. wyraził pogląd, że znaczący postęp w wykorzystywaniu oferowanej przez KIR S.A. usługi BILIX, opartej na systemie EBPP, udało się uzyskać dzięki konsekwencji w działaniu i współpracy banków, które dały się przekonać, że jest to rozwiązanie korzystne dla banków i ich klientów oraz że warto w nim uczestniczyć. Jego zdaniem, bariera dalszego upowszechniania tej usługi leży po stronie masowych wierzycieli, którzy wprawdzie mają świadomość korzyści wynikających ze stosowania tego instrumentu, ale często zaangażowali się w różne inne rozwiązania, niekonkurencyjne w stosunku do BILIX. Bariery tę można pokonać, kontynuując konsekwentnie działania w obranym kierunku.

- płatności internetowe

Przedstawiciel KIR S.A. nawiązał do wprowadzenia, na początku 2009 r., elektronicznej platformy usług administracji państwowej. Wydarzenie to uznał on za bardzo ważne, choć jeszcze nie w pełni zauważane i doceniane. Jego zdaniem, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji konsekwentnie realizuje program wdrażania platformy z udziałem KIR S.A., który dostarczył narzędzia do realizacji tego programu. Wyjaśnił on, że narzędzie to z jednej strony umożliwia dokonywanie bezgotówkowo płatności na rzecz urzędu administracji państwowej i uzyskiwanie odpowiednich dokumentów przez obywatela bez konieczności udawania się do tego urzędu, z drugiej zaś daje urzędowi pewność, że wymagana płatność rzeczywiście została dokonana. Przedstawiciel KIR S.A. poinformował, że opinia banków, które już wdrożyły tę usługę, jest bardzo pozytywna, ponieważ banki dostrzegły związane z nią korzyści dla klientów bankowości internetowej i dla urzędów. Z drugiej strony część banków wykazuje znaczną inercję wobec przedmiotowego rozwiązania, ponieważ wiąże się z nim konieczność poniesienia kosztów. Przedstawiciel KIR S.A. wyraził pogląd, że gotowość banków do korzystania z elektronicznej platformy usług administracji państwowej wzrośnie, gdy przekonają się one, że niekoniecznie muszą na tym bezpośrednio zarabiać.

W końcowej części swego wystąpienia przedstawiciel KIR S.A. wysunął postulat, aby Rada silnie zaakcentowała fakt, iż do osiągnięcia sukcesu, m. in. w dziedzinie rozwoju obrotu bezgotówkowego, niezbędna jest konsekwencja w działaniu wszystkich zaangażowanych stron.

Przewodniczący Rady w imieniu NBP zadeklarował wolę finansowania edukacji ekonomicznej, uznając, iż NBP powinien być instytucją wiodącą w promowaniu wiedzy ekonomicznej w Polsce, również w dziedzinie rozwoju obrotu bezgotówkowego.

Rada zapoznała się z wynikami porównania wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE, przedstawionymi przez NBP. Rada z satysfakcją odnotowała generalnie pozytywny kierunek rozwoju systemu płatniczego w zakresie rozliczeń detalicznych. Rada wyraziła poparcie dla tezy, że bez podjęcia działań, określonych w *Programie rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*, w szczególności promujących obrót bezgotówkowy i zwiększających wykorzystanie rachunków bankowych do dokonywania płatności bezgotówkowych, zbliżenie poziomu wykorzystania poszczególnych instrumentów płatniczych oraz rozwój infrastruktury im służącej do poziomu średniej krajów UE w badanych wskaźnikach jest nierealne.

Rada wyraziła przekonanie, że konsekwentne wdrożenie przez polskie banki, przedsiębiorstwa i administrację elektronicznych usług płatniczo-rozliczeniowych przynosi i będzie przynosić konkretne korzyści materialne, zwiększa bezpieczeństwo obrotu gospodarczego oraz konkurencyjność polskich firm i polskiej gospodarki.

Prace nad implementacją Dyrektywy PSD z punktu widzenia środowiska bankowego

Materiał przedstawiający stan prac nad wdrożeniem do polskiego prawa Dyrektywy PSD (*Payment Services Directive*) z punktu widzenia środowiska bankowego został zaprezentowany przez Związek Banków Polskich na posiedzeniu Rady w dniu 30 marca 2009 r.

Poinformowano, że prace nad wdrożeniem do polskiego prawa Dyrektywy PSD prowadzone są w ramach Grupy Roboczej ds. Usług Płatniczych, działającej przy Radzie Rozwoju Rynku Finansowego i koordynowane przez Ministerstwo Finansów (MF). Roboczy projekt ustawy o usługach płatniczych został przedstawiony przez MF Grupie Roboczej ds. Usług Płatniczych w grudniu 2008 r. W odpowiedzi na ten projekt, na spotkaniu Grupy Roboczej ds. Usług Płatniczych w dniu 22 stycznia 2009 r. ZBP przedstawił rozbudowane stanowisko środowiska bankowego w tej kwestii. Dalsze propozycje zmian do ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, niezbędnych w związku z wdrożeniem PSD do prawa polskiego, zostały opracowane wspólnie przez ZBP i NBP i przekazane do MF na początku lutego 2009 r. Podkreślono, że Polska zobowiązana jest do wdrożenia przepisów PSD do prawa krajowego do końca drugiego kwartału 2009 r. Wyrażono obawę o możliwość niedotrzymania tego terminu oraz wskazano, że niewdrożenie przedmiotowych przepisów w tym terminie może spowodować perturbacje na rynku, do których zaliczono:

- niemożność wprowadzenia koniecznych zmian technicznych i prawnych w bankach (w tym regulaminów i umów bankowych), spowodowana brakiem odpowiedniego *vacatio legis*,
- radykalne pogorszenie się sytuacji konkurencyjnej polskiego sektora usług płatniczych w stosunku do innych sektorów państw europejskich,
- konieczność ponoszenia dość dużego ryzyka operacyjnego i prawnego.

Zaapelowano o radykalne przyspieszenie prac nad wdrożeniem przepisów PSD do polskiego prawa.

Przedstawiciel MF poinformował, że zgodnie z założeniem przyjętym przez MF, projekt ustawy miał być dyskutowany dosyć długo przed skierowaniem go na ścieżkę legislacyjną w celu uniknięcia znacznych rozbieżności i konieczności wprowadzania zasadniczych zmian na etapie prac legislacyjnych. Zaznaczył, że dodatkowym utrudnieniem w prowadzeniu prac nad projektem ustawy są istotne zmiany w ostatnim czasie, zachodzące w zakresie usług płatniczych na poziomie Unii Europejskiej. Poinformował ponadto, że uwagi i propozycje przekazane przez NBP i ZBP znajdują w większości odzwierciedlenie w projekcie, który zostanie przekazany do konsultacji. Podkreślił trudności dotyczące kwestii *surchargingu*, która wymaga jeszcze przedyskutowania. Uzgodniono, że w ciągu dwóch tygodni od daty posiedzenia Rady zostanie rozesłany projekt ustawy implementującej PSD oraz zostanie zaproponowany kolejny termin spotkania Grupy

Roboczej ds. Usług Płatniczych. Do tego czasu UKNF zobowiązał się uzupełnić projekt ustawy o odpowiednie propozycje w zakresie nadzoru nad małymi instytucjami płatniczymi.

Jako efekt dyskusji nad koniecznością przyspieszenia procesu wdrażania przepisów PSD do polskiego prawa przyjęto następującą treść apelu skierowanego zarówno do MF, jak i wszystkich uczestników tego procesu:

Rada zapoznała się z oceną Związku Banków Polskich na temat stanu prac nad implementacją dyrektywy 2007/64/WE w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD) z punktu widzenia środowiska bankowego i zgłoszonymi przez sektor bankowy uwagami do projektu ustawy wprowadzającej przepisy powyższej dyrektywy do polskiego prawa oraz przedyskutowała najważniejsze kwestie związane z harmonogramem przygotowania tej ustawy. Rada wyraziła zaniepokojenie opóźnieniem prac nad wdrożeniem do polskiego prawa dyrektywy 2007/64/WE w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego i zwróciła się do Ministerstwa Finansów i wszystkich uczestników tego procesu z apelem o zintensyfikowanie prac nad projektem ustawy o usługach płatniczych.

Powyższy apel znalazł odzwierciedlenie w komunikacie prasowym z posiedzenia Rady.

Sprawozdanie z wdrażania SEPA w Polsce

Sprawozdanie zostało zaprezentowane przez Związek Banków Polskich na posiedzeniu Rady w dniu 11 grudnia 2009 r. Obejmowało ono całość prac prowadzonych w ramach projektu SEPA, realizowanego wspólnie przez środowisko bankowe, NBP, KIR S.A. i inne podmioty.

W obszarze dotyczącym *SEPA Credit Transfer* (SCT):

- wskazano na główne trudności w realizacji projektu, do których zaliczono: zmiany w *SCT Rulebook* oraz zmiany terminów wdrożenia poszczególnych rozwiązań i zakończenia implementacji wszystkich produktów SEPA zgodnie z wyznaczonym harmonogramem,
- poinformowano o powołaniu w ramach struktury SEPA w Polsce Forum Koordynatorów SEPA, które tworzą przedstawiciele banków, będący koordynatorami programów SEPA w bankach,
- poinformowano, że w Europie w schemacie SCT uczestniczy obecnie 4.480 instytucji kredytowych, ale migracja, nawet w krajach strefy euro, postępuje w dość wolnym tempie, co prawdopodobnie związane jest z inwestycjami, które należy poczynić, aby projekt zrealizować w całości. Poinformowano, że w Polsce w schemacie SCT uczestniczy 21 banków oraz 2 oddziały instytucji kredytowych, a z wykorzystaniem schematu SCT rozliczanych jest czterdzieści kilka procent wolumenu płatności w euro w Polsce.
- poinformowano, że data zakończenia migracji do SCT, wyznaczona pierwotnie na 31 grudnia 2010 r., obecnie nie jest określona, natomiast zmianie nie uległa określona na koniec 2010 r. data końcowa migracji kart płatniczych na standard EMV. W Polsce dostosowanie kart płatniczych

do standardu SEPA polega wyłącznie na przejściu na standard EMV, ponieważ wszystkie inne elementy *SEPA Cards Framework* są już wprowadzone.

- podkreślono fakt, że ze względu na brak terminu przyjęcia przez Polskę euro jako waluty krajowej trudno jest wprowadzać wszystkie produkty SEPA,
- poinformowano, że dyskusje prowadzone w ramach spotkań grup roboczych, Forum Koordynatorów SEPA i SEPA Forum Polska koncentrują się na wyborze momentu wprowadzenia określonego produktu z uwzględnieniem kosztu jego wprowadzenia w stosunku do efektywności i jakości tego produktu. Przypomniano, że zgodnie z założeniami, docelowo, tj. w momencie przyjęcia przez Polskę euro jako waluty krajowej, wszystkie instrumenty płatnicze powinny być zgodne ze standardem SEPA,
- podkreślono, że wdrożenie SCT i dostosowanie kart płatniczych do standardu SEPA w Polsce są już w bardzo zaawansowanej fazie; do realizacji pozostaje wdrożenie standardu SEPA w obszarze pieniądza elektronicznego i płatności mobilnych, ale dotychczas nie wypracowano odpowiednich rozwiązań paneuropejskich.

Poinformowano o trwających intensywnych pracach dotyczących jednego z najbardziej kontrowersyjnych tematów, którym jest tzw. mechanizm wielostronnej opłaty równoważącej (*multilateral balancing payments*). Zauważono, że w ramach nowelizacji Rozporządzenia 2560/2001 w art. 8 wprowadzono obowiązek posiadania zdolności odbiorczej w przypadku transakcji SDD (*SEPA Direct Debit*) oraz wyrażono pogląd, że polskie środowisko bankowe będzie gotowe do wypełnienia tego obowiązku.

W nawiązaniu do programu rozwoju obrotu bezgotówkowego poinformowano, że w ramach projektu SEPA EBC i EPC oszacowały koszty generowane przez gotówkę dla gospodarki europejskiej na 50-75 mld euro rocznie. Na tym tle wyrażono pogląd, iż kwestia obniżenia kosztów może być jednym z wiodących elementów dotyczących budowy programu rozwoju obrotu bezgotówkowego.

W dyskusji za szczególnie istotne uznano zapewnienie polskiemu sektorowi bankowemu jak największej ilości czasu na odpowiednie prace dostosowawcze. Sceptycznie odniesiono się do możliwości prawnego zachowania w polskim systemie płatniczym płatności niszowych z punktu widzenia UE, takich jak płatności podatkowe i płatności na rzecz ZUS, ze względu na trudności z ich dostosowaniem do standardu SCT. Podejście polskiego sektora bankowego do wprowadzania poszczególnych instrumentów SEPA uznano za racjonalne. W szczególności dotyczy to usługi SDD, którą banki uznają za nierozwojową. Nawiązując do konieczności zapewnienia przez polskie banki zdolności odbioru SDD, wyrażono pogląd, że zdolność odbioru SDD posiada bank, który świadczy taką usługę. Poinformowano także o dyskutowanym na forum EPC problemie znaków diakrytycznych w standardzie SEPA i wyjaśniono, że wypracowano wprowadzić odpowiednie

rozwiązania, ale zostaną one przyjęte jedynie na zasadzie dobrych praktyk, co w praktyce oznacza niepewność odbiorcy co do poprawności treści otrzymanej informacji w zakresie znaków diakrytycznych.

W kontekście problemu monitorowania postępów prac we wdrażaniu SEPA omówiono kwestię dostępu do danych w zakresie płatności transgranicznych SCT. Uzgodniono, że ZBP zwróci się do KIR S.A. dysponującej takimi danymi z odpowiednim wnioskiem, jeśli uzna, że takie dane są potrzebne.

Rada zapoznała się ze sprawozdaniem ZBP na temat wdrażania SEPA w Polsce w roku 2009 i poparła zawartą w nim rekomendację Sekretariatu SEPA Polska w sprawie kontynuowania prac zmierzających do urzeczywistnienia SEPA - Jednolitego Obszaru Płatności w EURO.

2.2.2. Zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego

Stan prac nad Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013

Materiał na powyższy temat był prezentowany dwukrotnie, na posiedzeniach Rady w dniach 30 marca 2009 r. i 21 września 2009 r.

Na posiedzeniu w dniu 30 marca 2009 r. informację na temat stanu prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* przedstawił Departament Systemu Płatniczego NBP. Przypomniano, iż na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2008 r. Rada pozytywnie zaopiniowała projekt *Strategii*. Równocześnie rekomendowała przedstawienie tego dokumentu Zarządowi ZBP oraz Zarządowi NBP. Poinformowano, iż od tego czasu w przedmiotowym obszarze miały miejsce następujące wydarzenia:

- po ww. posiedzeniu Rady do tekstu *Strategii* wprowadzono kilka zmian zgodnie z sugestiami Rady oraz członków Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności,
- poprawiona wersja *Strategii* została w styczniu 2009 r. zaakceptowana przez Zarząd ZBP,
- 19 lutego 2009 r. projekt *Strategii* został zaakceptowany przez Zarząd NBP.

Wyrażono pogląd, iż powyższe oznaczało pełną akceptację projektu *Strategii* przez szeroko rozumiany sektor bankowy.

Strategia została przekazana do MF pismem z dnia 6 marca 2009 r. z prośbą o podjęcie dalszych prac mających na celu jej przyjęcie jako dokumentu rządowego. Przekazując ten materiał, NBP zadeklarował dalszą szeroką pomoc we wszystkich sprawach dotyczących prac nad *Strategią*, w szczególności w zakresie aktualizacji dokumentu i monitorowania określonych wskaźników. Podkreślono dynamiczny charakter *Strategii* i wskazano fakty świadczące o konieczności aktualizacji dokumentu przekazanego do MF.

Wyjaśniono, że odpowiednie propozycje zmian zostały omówione przez Prezydium Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności i w najbliższym czasie zostaną przekazane do MF.

Omówiono następujące prace, prowadzone w ramach Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności:

- powołanie, przy Grupie Roboczej ds. Standaryzacji, Zespołu ds. Ogólnokrajowej Karty Miejskiej, który prowadzi dyskusje zmierzające do wypracowania koncepcji takiej karty,
- zaktywizowanie działalności Grupy Roboczej ds. Promocji i Edukacji, której zadaniem jest opracowanie listy działań w sferze promocji obrotu bezgotówkowego,
- podjęcie, pod egidą Grupy ds. Legislacji, prac, prowadzonych przez ZBP i NBP z udziałem niektórych banków komercyjnych, nad przygotowaniem listy kilkudziesięciu zmian w ustawach.

W dyskusji wyrażono zainteresowanie rozpoczęciem roboczych rozmów z rządem, zmierzających do określenia harmonogramu zaakceptowania strategii. Brak takich rozmów może opóźnić proces przyjęcia strategii, a następnie jej realizacji.

Przedstawiciel MF:

- poinformował, iż *Strategia* czeka na akceptację MF. Po uzupełnieniu tego dokumentu o odpowiedni harmonogram zostanie on skierowany na normalną ścieżkę legislacyjną, tzn. zostanie przekazany do uzgodnień międzyresortowych.
- podkreślił z satysfakcją fakt, że *Strategia* jest dokumentem uzgodnionym środowiskowo.
- wyraził pogląd, że można oczekiwać pewnych modyfikacji ze strony poszczególnych resortów, zwłaszcza w tych częściach, które dotyczą realizacji określonych obowiązków. Zazaczył, że ta kwestia wypłyne na etapie uzgodnień międzyresortowych i wówczas Komitet Rady Ministrów będzie rozstrzygał o dalszym postępowaniu ze zgłoszonymi uwagami.
- poinformował, że MF próbowało określić wstępnie harmonogram przebiegu prac legislacyjnych,
- poinformował, że uzupełnienia *Strategii* będą możliwe na każdym etapie prac,
- uznał, iż przekazanie wskazówek dotyczących propozycji treści rozdziału strategii dotyczącego zarządzania tym dokumentem byłoby bardzo pożyteczne dla *Strategii*. NBP zadeklarował chęć przedstawienia odpowiednich propozycji.

Rada zapoznała się ze stanem prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*.

Na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r. informację nt. stanu prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* przedstawił przedstawiciel Ministerstwa Finansów. Poinformował on, że, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,

Strategia została przekształcona w *Program rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013I*. W celu przeprowadzenia konsultacji dokument ten został opublikowany, a także rozesłany do instytucji, które potencjalnie mogą być nim zainteresowane. Z nadesłanych uwag wynika, że dla większości respondentów nie jest jasne, co jest czynnikiem stymulującym rozwój obrotu bezgotówkowego. Nie wszystkie instytucje wskazały, jako taki czynnik, przymus administracyjny; wskazywano również na edukację i dostępność usług, konieczność zapewnienia szerszej dostępności usług przed zastosowaniem przymusu administracyjnego oraz celowość większego upowszechnienia nieodpłatnego otwierania rachunków bankowych. Jako bariery hamujące rozwój obrotu bezgotówkowego wskazywano m. in. trudność w przekonaniu ludzi starszych, ludzi niepełnosprawnych i studentów do korzyści z korzystania z rachunku bankowego. Większość instytucji wyraziła pogląd, że kategoryczne zapisy, zmuszające albo nakłaniające społeczeństwo do korzystania z form obrotu bezgotówkowego, powinny zostać złagodzone lub częściowo usunięte. Znaczna część resortów wskazała na dodatkowe obciążenia finansowe, nieuwzględnione w *Programie*, oraz na fakt, że część zadań została powierzona gminom, ale w ramach budżetów gmin nie zostały przewidziane odpowiednie środki. Za jedno z bardziej interesujących stanowisk przekazanych w ramach konsultacji przedstawiciel MF uznał stanowiska następujących instytucji:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

ZUS wskazał, że osiągnięcie założonego celu w postaci 90% wypłat świadczeń na rachunki bankowe w 2013 roku nie jest możliwe bez wprowadzenia obowiązku posiadania rachunku i obowiązku korzystania z tej formy wypłaty świadczeń. Większość beneficjentów świadczeń ZUS, które wybierają gotówkową formę ich otrzymywania, ma utrudniony dostęp do usług. Obecnie ok. 4 mln beneficjentów pobiera świadczenia w formie przekazu pieniężnego.

- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

UOKiK w kwestii opłaty *intechange* uznał, że wskazywanie mechanizmu wielostronnej opłaty *interchange* jako podstawy dynamicznego rozwoju obrotu bezgotówkowego w ostatnich latach jest istotnym nadużyciem. Ponadto, nie ma bezpośredniego związku między opłatą *interchange* a rozwojem usług kartowych lub relacja taka jest niemożliwa do udowodnienia. UOKiK wskazał również, że w kontekście toczącego się przed sądem postępowania w sprawie opłaty *interchange* zapisanie planów związanych z opłatą *interchange* i odwoływanie się w ramach programu do tej opłaty może stanowić próbę wywierania nacisków na niezależny urząd lub niezawisły sąd. Zdaniem UOKiK, podstawą rozwoju obrotu bezgotówkowego powinno być przedstawienie klientowi korzystniejszej oferty, a nie przymus administracyjny.

Przedstawiciel MF uznał za niezbędne dokonanie w *Programie* zmian w sposób zapewniający uwzględnienie części uwag UOKiK.

- Ministerstwa Gospodarki

Ministerstwo Gospodarki nie zgodziło się na obniżenie progu 15 tys. euro jako kwoty granicznej dla bezgotówkowej formy przekazywania środków. Ministerstwo wiązało swoje stanowisko z ustawą o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i stwierdziło, że nie jest możliwe zmniejszenie progu 15 tys. euro w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, powołując się przy tym na bliżej nieokreślone regulacje unijne. Przedstawiciel MF poinformował, że Departament Rozwoju Rynku Finansowego MF nie widzi związku między wysokością ww. progu a ustawą o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy.

Odnosząc się do kwestii kosztów związanych z *Programem*, przedstawiciel MF poinformował, że, zgodnie z szacunkami ZUS, koszty usługi bezgotówkowej są ponad dziesięciokrotnie mniejsze niż koszty realizacji przekazu pieniężnego, zaś Ministerstwo Infrastruktury wskazało, że przychody z tytułu przekazywania świadczeń emerytalnych stanowią istotną część przychodów Poczty Polskiej i te konsekwencje również powinny być przewidziane w kontekście realizacji *Programu*. UOKiK wskazał, że koszty realizacji *Programu* są nieoszacowane. Prośba o oszacowanie kosztów związanych z potencjalnym wdrożeniem *Programu*, skierowana do uczestników konsultacji, nie przyniosła zadowalających efektów, bowiem koszty te zostały przez część instytucji oszacowane mało precyzyjnie. Panuje wprawdzie powszechne przekonanie, iż obrót bezgotówkowy jest tańszy i korzystniejszy dla społeczeństwa i gospodarki, ale brak oszacowania odpowiednich kosztów osłabia siłę takiej argumentacji.

Przedstawiciel MF przedstawił plany dotyczące dalszych prac nad *Programem*. Poinformował on, że z przesłanych uwag i propozycji zostanie sporządzony raport, zaś kolejnym krokiem będzie opracowanie raportu ewaluacyjnego. Następnie *Program* zostanie przedstawiony do akceptacji Ministerstwu Rozwoju Regionalnego, po czym poprzez jeden z komitetów powinien trafić do Rady Ministrów i najprawdopodobniej zostanie przez nią przyjęty w formie uchwały.

W dyskusji przedstawiciel NBP zadeklarował pomoc przy opracowaniu raportu ewaluacyjnego. Wyrażono obawę, że niektóre z uwag zgłoszonych przez konsultowane instytucje mogą stanowić przeszkody w przyjęciu *Programu* i przedyskutowano możliwości i sposoby uwzględnienia niektórych z nich. Wyrażono obawę o to, czy wobec licznych uwag krytycznych zgłoszonych w procesie konsultacji *Program* zostanie ostatecznie przyjęty przez Radę Ministrów. Postulowano celowość ponownego rozważenia zgłoszonych na posiedzeniu Rady w dniu 18 grudnia 2008 r. uwag do tego dokumentu w celu dokonania w miarę precyzyjnego oszacowania kosztów obrotu gotówkowego w Polsce i w całej gospodarce, przeprowadzenia analizy SWOT, i podjęcia próby trafienia do podmiotów opiniotwórczych argumentami wykorzystywanymi w świecie finansów.

Wyrażono pogląd, że dokonanie analizy SWOT może okazać się celowe dopiero wtedy, gdy będą znane wyniki rozmów przeprowadzanych z instytucjami, które zgłosiły uwagi. Podkreślono

ponadto trudności z niepodważalnością szacunku kosztów, niezależnie od stopnia precyzji tego szacunku.

Odnosząc się do sugestii i stanowisk zaprezentowanych w dyskusji, przedstawiciel MF ocenił szanse na przyjęcie *Programu* przez Radę Ministrów jako realne. Za najsłabszą stronę *Programu* uznał on szacunek kosztów. Jego zdaniem, w przedmiotowej dziedzinie nie istnieje możliwość przeprowadzenia precyzyjnego szacunku kosztów, co zawsze będzie mogło być kwestionowane.

Rada przyjęła do wiadomości informację nt. stanu prac nad *Programem rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*.

Wnioski z IV Kongresu Gospodarki Elektronicznej

Wnioski z IV Kongresu Gospodarki Elektronicznej zostały zaprezentowane przez Związek Banków Polskich na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r. Przypomniano, że Kongres Gospodarki Elektronicznej odbywa się każdego roku w maju i jest platformą wymiany informacji w przedmiotowej dziedzinie, skupiającą przedstawicieli rządu, samorządów oraz środowisk: finansowego, biznesowego i naukowego. Dotychczas patronat honorowy nad Kongresem był obejmowany przez Wiceprezesa Rady Ministrów – Ministra Gospodarki. Główne tezy, które w 2009 r. pojawiły się na Kongresie, wskazały, iż:

- w Polsce gospodarkę elektroniczną należy intensywnie rozwijać m. in. poprzez przygotowanie odpowiednich przepisów prawa, efektywną praktykę oraz zmiany w procesach edukacji,
- rozwój gospodarki elektronicznej w Polsce przyśpieszy dzięki popularyzacji obrotu bezgotówkowego, standaryzacji, interoperacyjności pewnych rozwiązań publicznych oraz koordynacji płatności miejskich.

Wyrażono pogląd, że debata przeprowadzona podczas Kongresu dobrze przysłużyła się popularyzacji strategii rozwoju obrotu bezgotówkowego, współpracy z samorządami i promocji rozwoju gospodarki elektronicznej oraz zaproponowano, aby *Program rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*, po jego zatwierdzeniu, został rozesłany także do przedstawicieli środowisk reprezentowanych na Kongresie.

Wnioski z Kongresu uznano także za cenne z punktu widzenia prac nad ostateczną wersją *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*. ZBP zaapelował do banków o bardziej aktywny udział w obradach Kongresu, zwłaszcza o większą aktywność w dziedzinie promocji obrotu bezgotówkowego podczas jego obrad.

Rada zapoznała się z wnioskami z IV Kongresu Gospodarki Elektronicznej.

Analiza uwarunkowań prawno-organizacyjnych prac mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej krajowego rynku finansowego

Materiał na powyższy temat przedstawił NBP na posiedzeniu Rady w dniu 26 czerwca 2009 r. w wyniku postanowienia Rady, przyjętego na posiedzeniu w dniu 13 października 2008 r. Rada wskazała wówczas na konieczność podjęcia na polskim rynku działań zmierzających do podniesienia efektywności zarządzania ciągłością działania infrastruktury systemu płatniczego i uznała, że jednym z takich działań mogłoby być pogłębienie współpracy między instytucjami tworzącymi infrastrukturę krajowego systemu płatniczego, organami nadzorczymi i zaangażowanymi władzami krajowymi. Wyjaśniono, że konieczność utrzymania ciągłości działania infrastruktury krytycznej wynika z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, którego elementem jest zagwarantowanie funkcjonowania lub szybkiego odtworzenia infrastruktury krytycznej na wypadek zagrożeń takich jak pożar, atak terrorystyczny, awaria w dostawie prądu, awaria oprogramowania lub zdarzeń o zasięgu szerszym, np. klęski żywiołowej, pandemii, wypadku chemicznego, biologicznego, radiologicznego czy nuklearnego. Zapewnienie ciągłości działania powinno następować na poziomie krajowym lub przynajmniej sektorowym. Poinformowano o inicjatywach w przedmiotowym zakresie, podejmowanych w wybranych krajach Unii Europejskiej. Wyjaśniono, że w różnych krajach UE różne podmioty podejmowały się organizacji ćwiczeń związanych z ciągłością działania infrastruktury systemu płatniczego, w szczególności różne podmioty (np. banki centralne, władze krajowe, przedstawiciele rynku) podejmowały się pełnienia wiodącej roli w organizowaniu ćwiczeń.

Określono cel prezentowanego materiału jako:

- wskazanie propozycji organizacyjnej, dotyczącej przeprowadzania ćwiczeń ciągłości działania dla infrastruktury systemu finansowego w Polsce,
- zaproponowanie rozwiązania zapewniającego ciągłość działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego na szczeblu krajowym w świetle rozwiązań organizacyjno – prawnych.

Wyrażono pogląd, że w Polsce do najważniejszych instytucji mających na celu zapewnienie stabilności systemu finansowego należą: NBP, KNF, Ministerstwo Finansów, Rada Ministrów i minister właściwy do spraw wewnętrznych. Poinformowano, że po przeprowadzeniu analizy istniejących gremiów w kontekście istniejących uwarunkowań prawno-organizacyjnych za podmioty najbardziej predestynowane do zapewnienia ciągłości działania systemu finansowego uznano Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Komitet Stabilności Finansowej, Radę ds. Systemu Płatniczego oraz Radę Rozwoju Rynku Finansowego. Przedstawiono następujące wnioski:

- docelowym, najkorzystniejszym i preferowanym rozwiązaniem, umożliwiającym efektywne i skuteczne prowadzenie działań podejmowanych na rzecz zapewnienia ciągłości działania całej

infrastruktury krytycznej krajowego systemu finansowego jest wykorzystanie powołanego ustawowo między innymi w tym celu Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB),

- alternatywnym docelowym rozwiązaniem mogłoby być utworzenie grupy roboczej w ramach Komitetu Stabilności Finansowej (KSF),
- możliwym rozwiązaniem na etapie początkowym prac, tj. do czasu właściwego uruchomienia rozwiązania preferowanego, w zakresie koordynacji działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego, byłoby powierzenie prowadzenia prac obejmujących swoim zakresem jedynie instytucje stanowiące infrastrukturę systemu płatniczego, grupie roboczej powstałej w ramach Rady ds. Systemu Płatniczego.

W dyskusji opowiedziano się za rozwiązaniem preferowanym, zaś sceptycznie odniesiono się do docelowego rozwiązania alternatywnego ze względu na tryb pracy KSF i jego działanie w innej sferze niż techniczny obszar funkcjonowania infrastruktury. Wyrażono pogląd, że okres przejściowy powinien być jak najkrótszy. Sceptycznie odniesiono się do propozycji powierzenia prac w przedmiotowej dziedzinie grupie roboczej powstałej w ramach Rady z uwagi na zakres jej kompetencji i wynikającą stąd konieczność konsultowania wszelkich działań takiej grupy z podmiotem odpowiedzialnym docelowo za zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego.

Postulowano, aby podmiot odpowiedzialny za prowadzenie działań na rzecz zapewnienia ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego miał w tym obszarze wyraźne kompetencje ustawowe.

Obszernych wyjaśnień dotyczących prowadzonych w RCB prac nad wyłonieniem infrastruktury krytycznej w systemie finansowym udzielił przedstawiciel RCB. Poinformował on o tym, że:

- system finansowy jest jednym z systemów wymienionych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym,
- RCB ma ustawowy obowiązek przygotowania Krajowego Planu Ochrony Infrastruktury Krytycznej,
- do kompetencji RCB należy zapewnienie koordynacji działań związanych z planowaniem i programowaniem rozwiązań związanych z ochroną infrastruktury krytycznej,
- kryteria do wyłonienia infrastruktury krytycznej w systemie finansowym powinny być gotowe do lipca 2009 r. Zgodnie z opinią ekspertów, powinny one zostać przedyskutowane na posiedzeniu KSF.
- zgodnie z projektem nowelizacji ustawy o zarządzaniu kryzysowym, za ochronę infrastruktury każdego z sektorów wymienionych w tej ustawie będzie odpowiadał określony podmiot, zaś RCB będzie pełnił rolę koordynatora działań w skali kraju. Według obecnej koncepcji za sektor finansowy byłoby odpowiedzialne MF, zaś za przeprowadzanie ćwiczeń – Minister Finansów.

- w Unii Europejskiej prace nad ochroną infrastruktury krytycznej rozpoczęły się po zamachu na WTC. W latach 2004-2005 powstała tzw. Zielona Księga, która była przedmiotem dyskusji w krajach członkowskich. W 2006 r. Komisja Europejska przygotowała projekt dyrektywy w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony. Przez europejską infrastrukturę krytyczną rozumie się infrastrukturę, której zniszczenie lub zakłócenie miałyby istotny wpływ na co najmniej dwa państwa członkowskie. Do przedmiotowej dyrektywy wydane były niejawnie kryteria wyznaczania tej infrastruktury. Na początek zostanie wyznaczona europejska infrastruktura krytyczna sektora energetycznego i transportowego. Obecnie obowiązująca wersja dyrektywy nie obejmuje sektora finansowego, który został wycofany na etapie projektu wskutek opinii EBC, jednak Komisja Europejska zastanawia się nad powołaniem grupy roboczej, która zainicjowałaby prace zmierzające do wypracowania kryteriów w systemie finansowym. W 2011 r. zostanie dokonany przegląd dyrektywy. Wówczas kraje członkowskie zdecydują o ewentualnym objęciu jej przepisami także sektora finansowego.

Ponadto, przedstawiciel RCB wskazał na konieczność precyzyjnego używania terminu *infrastruktura krytyczna*. Mianem tym RCB określa najważniejsze elementy zapewniające podstawowe przetrwanie społeczeństwa, państwa, administracji i przedsiębiorców. Elementy infrastruktury krytycznej w kraju nie zostały dotychczas wyszczególnione. Podkreślił on fakt, że w dokumentach EBC jest mowa o ciągłości działania *infrastruktury* systemu płatniczego, a nie o zapewnieniu ciągłości działania *infrastruktury krytycznej* systemu płatniczego i że nie wszystkie elementy, o których mowa w kontekście zapewnienia ciągłości działania infrastruktury systemu płatniczego, zostaną zaliczone do infrastruktury krytycznej. Przedstawiciel RCB uznał za niezbędne wyspecyfikowanie jedynie kluczowych elementów systemu płatniczego, które będą tworzyły infrastrukturę krytyczną, i opowiedział się przeciwko ochronie całej infrastruktury tego systemu.

W dalszej części dyskusji za kluczową uznano konieczność wyspecyfikowania elementów infrastruktury krytycznej systemu finansowego. Wyrażono pogląd, iż wskazane byłoby określenie newralgicznych obszarów systemu finansowego, wyspecyfikowanie elementów jego infrastruktury krytycznej w oparciu o kryteria, o których wspomniał przedstawiciel RCB, i wypracowanie rekomendacji dotyczących funkcjonowania obszarów newralgicznych przy określonych scenariuszach narażenia. Pracę tę należałoby wykonać pod auspicjami Ministerstwa Finansów. Zaproponowano utworzenie w tym celu dwóch – trzech zespołów roboczych, z których jeden powinien zająć się systemem płatniczo-rozliczeniowym w przedmiotowym aspekcie. Opowiedziano się za kontynuowaniem prac w przedmiotowym zakresie pod auspicjami Rady do momentu ostatecznego wskazania koordynatora. Rada udzieliła rekomendacji powyższej propozycji.

Rada zapoznała się z wynikami analizy uwarunkowań prawno-organizacyjnych prac mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej i postanowiła wrócić do tematu na kolejnym posiedzeniu Rady.

Informacja nt. propozycji koordynacji prac nad zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego w świetle zmian wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym

Powyższą informację przedstawił Departament Systemu Płatniczego na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r.

Przypomniano, że przedmiotowy materiał opracowano na skutek odpowiedniej decyzji Rady, podjętej na jej posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2009 r. Poinformowano, że celem obecnie prezentowanego materiału jest przedstawienie informacji o zmianach ustawowych, istotnych z punktu widzenia uwarunkowań prawnych wiążących się z działaniami na rzecz zapewnienia ciągłości działania infrastruktury krytycznej krajowego systemu finansowego. Omówiono te zmiany w ustawie o zarządzaniu kryzysowym, które mają związek z zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego. Zaliczono do nich:

- wprowadzenie obowiązku utworzenia Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, zwanego dalej „Planem”,
- powierzenie odpowiedzialności za opracowanie Planu i jego aktualizowanie Rządowemu Centrum Bezpieczeństwa (RCB) we współpracy z komórkami organizacyjnymi urzędów obsługujących ministrów oraz kierowników urzędów centralnych,
- przekształcenie dotychczas tworzonych wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów zarządzania kryzysowego w załączniki do Planu. Plany będą zawierać m. in. zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, w tym procedury reagowania kryzysowego określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych.
- powierzenie odpowiedzialności za opracowanie planów ministrom kierującym działami administracji rządowej oraz kierownikom urzędów centralnych. Plany opracowywane przez ministrów i kierowników urzędów centralnych będą uzgadniane z dyrektorem RCB i staną się załącznikami funkcjonalnymi do Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego.
- powierzenie RCB odpowiedzialności za opracowanie i aktualizację załącznika funkcjonalnego do krajowego planu zarządzania kryzysowego dotyczącego ochrony infrastruktury krytycznej,
- przyjęcie przez Radę Ministrów w drodze uchwały Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej, zwanego dalej „Programem”,

- powierzenie odpowiedzialności za przygotowanie Programu Dyrektorowi RCB wraz z ministrami i kierownikami urzędów centralnych odpowiedzialnych za systemy wchodzące w skład infrastruktury krytycznej,
- nałożenie na ministrów kierujących działami administracji rządowej i kierowników urzędów centralnych odpowiedzialności za systemy wchodzące w skład infrastruktury krytycznej, określone na podstawie szczegółowych kryteriów wskazanych przez Program,
- nałożenie na Dyrektora RCB oraz ministrów i kierowników urzędów obowiązku wypracowania szczegółowych kryteriów wyodrębniania elementów infrastruktury krytycznej oraz wyłonienia narodowych priorytetów, celów, wymagań oraz standardów służących zapewnieniu sprawnego funkcjonowania infrastruktury krytycznej.

Wyrażono pogląd, że, zgodnie ze znowelizowaną ustawą o zarządzaniu kryzysowym, RCB i Ministerstwo Finansów będą pełnić kluczową rolę w zakresie działań zapewniających sprawne i bezpieczne funkcjonowanie infrastruktury krytycznej systemu finansowego, w tym systemu płatniczego. Organy te, zgodnie z ich ustawowymi kompetencjami, będą właściwe w szczególności dla przeprowadzenia ćwiczeń w tym zakresie. Zauważono, że, wraz z wejściem w życie z dniem 19 września 2009 roku ustawy o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym, ustawowo rozstrzygnięty został problem organu koordynującego działania w zakresie zapewnienia ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego. W związku z powyższym zaproponowano, aby propozycja prowadzenia dalszych prac w zakresie koordynowania działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury systemu płatniczego przez grupę roboczą powołaną przez Radę nie była wprowadzana w życie.

W dyskusji przedstawiciel RCB poinformował o tym, że, zgodnie z nowelizacją ustawy, powstanie Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej, który określi ministrów kierujących działami administracji rządowej, kierowników urzędów centralnych, którzy będą odpowiedzialni za systemy wymienione w ustawie o zarządzaniu kryzysowym, w tym za system finansowy. Wyjaśnił on, że, zdaniem RCB, „gospodarzem” systemu finansowego powinien być Minister Finansów. Następnie przedstawił następujący harmonogram prac nad realizacją postanowień ustawy:

- w ciągu trzech miesięcy zostaną przygotowane kryteria, które pozwolą wyznaczyć infrastrukturę krytyczną we wszystkich systemach, m. in. w systemie finansowym,
- w ciągu 6 miesięcy powstanie wykaz infrastruktury krytycznej,
- w tygodniu następującym po 28 września 2009 r. zostaną rozesłane kryteria do wyznaczania elementów infrastruktury krytycznej.

Przedstawiciel RCB podziękował wszystkim podmiotom, które brały udział w konsultacjach związanych z ich przygotowaniem, w tym NBP, MF, UKNF, KIR S.A. i ZBP.

Przedstawiciel RCB wyjaśnił, że wojewódzkie, powiatowe i gminne plany ochrony infrastruktury krytycznej będą nadal tworzone. Pewne elementy związane z ochroną infrastruktury krytycznej staną się załącznikami funkcjonalnymi zarówno do planu wojewódzkiego, jak i do planu krajowego. Poinformował on, że Program będzie gotowy i zostanie przyjęty przez Radę Ministrów w połowie 2011 roku. Zakłada się, że w Programie Minister Finansów zostanie wskazany jako odpowiedzialny za kwestie związane z zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury systemu finansowego. Nawiązując do kwestii ćwiczeń w zakresie ciągłości działania i odpowiednich zaleceń EBC, przedstawiciel RCB wyjaśnił, że RCB planuje w najbliższym czasie zorganizowanie spotkania poświęconego omówieniu możliwości ich przeprowadzenia.

Rada zapoznała się z informacją NBP nt. propozycji koordynacji prac nad zapewnieniem ciągłości działania infrastruktury krytycznej systemu finansowego w świetle zmian wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym i zaakceptowała wynikające z niej wnioski.

Wykonywanie przez KDPW S.A. niektórych czynności bankowych, niezbędnych do obsługi systemu rachunku papierów wartościowych prowadzonego przez KDPW S.A.

Materiał na powyższy temat został przedstawiony Radzie przez KDPW S.A. na jej posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2009 r. Przypomniano, że przedmiotowy temat był prezentowany na forum Rady w 2004 r., tj. w okresie, gdy KDPW S.A. nie świadczył jeszcze usług transgranicznych, dlatego wówczas koncentrowano się głównie na reprezentowaniu przez Krajowy Depozyt polskich inwestorów na rynkach zagranicznych, przy czym szczególną uwagę zwracano na kwestie związane z efektywnością rozrachunku.

Obecnie, zdaniem KDPW S.A., największy nacisk należy położyć na potencjalne szanse związane ze stworzeniem możliwości wykonywania przez KDPW S.A. funkcji bankowych.

Nawiązano do wejścia w życie dyrektywy w sprawie instrumentów rynków finansowych (*Markets in Financial Instruments Directive – MiFID*) oraz dokumentu o nazwie *Code of Conduct*. Wyjaśniono przyczyny, dla których spowodowało to istotny wzrost konkurencji na europejskim rynku finansowym, przede wszystkim w obszarze jego infrastruktury. Wyrażono pogląd, że istotnym zagrożeniem dla KDPW S.A. może być konkurencja w obszarze *clearingu*, głównie ze strony izb rozliczeniowych. W tym kontekście uznano za wskazane wprowadzenie takich modyfikacji w sposobie funkcjonowania KDPW S.A., które wzmocniłyby pozycję Krajowego Depozytu poprzez zwiększenie zakresu usług i ułatwienie korzystania z nich zarówno w sferze depozytowej, jak i *clearingowej*. W obszarze kwestii szczegółowych, związanych z rozrachunkiem transakcji dotyczących papierów wartościowych, uznano problemy związane z transferem papierów wartościowych między depozytami za rozwiązane od strony organizacyjnej, ale wymagające

jeszcze nakładu pracy od strony technologicznej, głównie w sferze standardów. Wyrażono pogląd, że obecnie istniejące bariery technologiczne nie pozwalają na podniesienie efektywności transferu papierów wartościowych. W ramach rozliczeń *Delivery versus Payment* za najważniejszą uznano barierę techniczną dla zdalnego uczestnictwa inwestorów zagranicznych w KDPW S.A., którą jest brak możliwości korzystania ze SWIFT w komunikacji z systemem SORBNET.

Zauważono brak podmiotów zagranicznych, które chciałyby otworzyć rachunek w DSP NBP, spowodowany brakiem dostępu podmiotów zagranicznych do narzędzi zarządzania płynnością w złotych. Podmioty zagraniczne otwierają rachunki w danym kraju w bankach, które obsługują te podmioty od strony rozliczeń pieniężnych, oferując również dostarczanie płynności niezbędnej do rozliczeń związanych z ich inwestycjami na rynku kapitałowym. W konsekwencji nie korzystają one z możliwości zdalnego uczestniczenia w KDPW S.A. z przyczyn ekonomicznych, utrzymując tylko jedną relację z bankiem lokalnym oferującym pełen asortyment usług w przedmiotowej dziedzinie. Wyrażono pogląd, że sytuacja uległaby zmianie, gdyby KDPW S.A. mógł oferować usługi rozliczeń i obsługę aktywów zarówno po stronie papierów wartościowych, jak i po stronie pieniężnej. Umożliwiłoby to otwarcie dla zainteresowanych podmiotów dostępu do instytucji infrastruktury w całej Unii Europejskiej. Podkreślono, iż obecnie w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi jest przepis umożliwiający KDPW S.A. prowadzenie rachunków pieniężnych i udzielanie pożyczek. Jednak, zdaniem KDPW S.A., ta działalność nie mogłaby być prowadzona dostatecznie efektywnie z punktu widzenia rozliczeń pieniężnych zdalnych uczestników KDPW S.A., bowiem dopóki Krajowy Depozyt nie byłby uznawany za bank, a zdalni uczestnicy musieliby tworzyć bardzo znaczące rezerwy na wszelkie środki będące czasowo w dyspozycji KDPW S.A. Ponadto, na mocy obecnie obowiązujących polskich przepisów, KDPW S.A., jako podmiot niebędący bankiem, nie miałby dostępu do płynności oferowanej przez bank centralny. Zmiana tej sytuacji wymagałaby wprowadzenia odpowiednich zmian ustawowych. Możliwość prowadzenia w ramach KDPW S.A. rachunków bankowych dla uczestników działających na rynkach zagranicznych oraz dla podmiotów zagranicznych będących zdalnymi uczestnikami KDPW S.A. pozwoliłaby Krajowemu Depozytowi na występowanie w roli banku płatnika (m.in. dostarczającego płynność) w relacjach z NBP, jak i z zagranicznym systemem rozrachunkowym. KDPW S.A., posiadając licencję bankową, mógłby pełnić również funkcje *clearingowe*, wówczas bowiem miałby dostęp do instrumentów płynnościowych oferowanych przez NBP. W konkluzji uznano za celowe rozważenie wyposażenia KDPW S.A., jako podmiotu pełniącego w Polsce rolę centralnego depozytu papierów wartościowych oraz centralnej izby rozliczeniowej, w określony zakres funkcjonalności pozwalający na realizację przez KDPW S.A. niektórych czynności zastrzeżonych dotąd tylko dla instytucji bankowych i omówiono najważniejsze korzyści z uzyskania przez KDPW S.A. statusu banku. Omówiono wymagania

nadzorczo-ostrożnościowe, które musiałyby spełniać KDPW S.A., posiadając licencję bankową. W szczególności wyrażono pogląd, iż w przypadku nieprowadzenia przez KDPW S.A. działalności kredytowej wymagania dotyczące obowiązku gromadzenia rezerw nie powinny się do niego stosować.

Poinformowano o zamiarze wyodrębnienia z KDPW S.A. partnera centralnego (*Central Counterparty – CCP*) jako odrębnego podmiotu i rozdzielenia w ten sposób funkcji depozytowych i clearingowych. Wyjaśniono, że decyzja ta, podjęta wewnętrznie w KDPW S.A., pozostaje w ścisłym związku z sytuacją na rynkach europejskich w obszarze konkurencji, prywatyzacją Giełdy i wejściem na rynek zagranicznego podmiotu infrastruktury z obszaru *tradingu*, który prawdopodobnie zostanie akcjonariuszem Giełdy. Powyższe zdarzenia stwarzają, zdaniem KDPW S.A., realne zagrożenie dla pozycji konkurencyjnej Krajowego Depozytu.

W dyskusji uznano przedmiotowy temat za bardzo poważny i skomplikowany z punktu widzenia formalno-prawnego i w sferze merytorycznej. Wyrażono pogląd, iż niezbędne jest określenie zakresu działań niezbędnych do stworzenia warunków, aby w obszarze usług świadczonych przez KDPW S.A. i współdziałania z zaangażowanymi podmiotami nastąpił postęp. Zaproponowano utworzenie grupy roboczej, której zadaniem byłoby wykonanie, w ciągu 4-3 miesięcy następujących prac:

- przeprowadzenia analizy SWOT proponowanego rozwiązania w kontekście polskiego rynku i polskiej gospodarki,
- wskazania wad i zalet proponowanego rozwiązania z punktu widzenia konkurencji na rynku finansowym,
- określenia zakresu zmian prawnych niezbędnych do wprowadzenia w życie proponowanego rozwiązania.

Wyniki ww. prac powinny zostać przedstawione Radzie wraz z wnioskiem, aby wystąpiła ona, o ile znajdzie to uzasadnienie we wnioskach, do Zarządu NBP, Komisji Nadzoru Bankowego i Ministerstwa Finansów z poparciem dla działań zmierzających do udzielenia KDPW S.A. licencji bankowej. Wskazano na konieczność poznania opinii wszystkich uczestników rynku o propozycji przedstawionej przez KDPW S.A. i zaproponowano minimalny skład grupy roboczej, obejmujący przedstawicieli KDPW S.A., KNF i ZBP. Akces do grupy roboczej zgłosiła KIR S.A. Wyrażono pogląd, iż alternatywnym rozwiązaniem w stosunku do powołania grupy roboczej mogłoby być przeprowadzenie postulowanych analiz także w drodze kontaktów dwustronnych między zaangażowanymi podmiotami. NBP zadeklarował złożenie KDPW S.A. propozycji struktury dyskusji nad przedmiotową tematyką.

Postulowano uwzględnienie międzynarodowych przedsięwzięć zmierzających do usprawnienia rozliczeń transgranicznych, związanych z obrotem papierami wartościowymi. W tym kontekście

wspomniano o realizowanym przez ESBC projekcie *TARGET2-Securities*, którego zadaniem jest centralizacja transgranicznego rozrachunku papierów wartościowych. Sceptycznie odniesiono się do zasadności odstąpienia od obowiązku tworzenia rezerw w przypadku udzielenia KDPW S.A. licencji bankowej. Wyrażono pogląd, iż docelowo KDPW S.A. nie powinien pełnić funkcji bankowych. Powinny one być oddzielone od funkcji depozytowych, a ich pełnienie należałoby przyznać odrębnemu podmiotowi, którym mógłby być CCP.

Rada przedyskutowała kwestie związane z wykonywaniem przez KDPW S.A. niektórych czynności bankowych, niezbędnych do obsługi systemu rozrachunku papierów wartościowych prowadzonego przez KDPW S.A.

Na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r., po zmianie Zarządu KDPW S.A. w lipcu 2009 r., KDPW S.A. poinformował o tym, że nowy Zarząd zamierza przedłożyć Radzie Nadzorczej Krajowego Depozytu wersję strategii, która zawiera zmodyfikowane podejście do przedmiotowej kwestii. Stanowisko KDPW S.A. zostanie zaprezentowane na szerszym forum po uzgodnieniu strategii z akcjonariuszami KDPW S.A. Z tego względu postulowano nietworzenie grupy roboczej, która zajęłaby się rozpracowaniem zagadnień z zakresu tej tematyki, zgłoszonej w dyskusji na ten temat.

Raport „Biometria w bankowości i administracji publicznej”

Powyższy materiał został zaprezentowany przez Związek Banków Polskich na posiedzeniu Rady w dniu 26 czerwca 2009 r.

Poinformowano, że raport jest wynikiem pracy Grupy ds. Biometrii przy Forum Technologii Bankowych Związku Banków Polskich. Jest on pracą zbiorową przygotowaną przez środowisko naukowców i praktyków zajmujących się biometrią i jest pierwszym na ten temat w Polsce materiałem o charakterze informacyjno – edukacyjnym, zawierający opis przedmiotu, sposób jego stosowania, interpretację danych osobowych wykorzystywanych w przypadku transakcji biometrycznych oraz opis najnowocześniejszych technologii biometrycznych stosowanych przede wszystkim w sektorze bankowym i administracji oraz kilka ciekawych przykładów zastosowania biometrii. Materiał, po zaprezentowaniu Radzie, zostanie przedstawiony Zarządowi ZBP w celu wywołania dyskusji na temat możliwości wykorzystania biometrii w dalszym rozwoju technologii związanej z usługami płatniczymi.

W dyskusji podkreślono walory informacyjne raportu oraz zasugerowano jego rozszerzenie o argumenty, przede wszystkim ekonomiczne, ale także kulturowe, związane z poziomem wykształcenia społeczeństwa, które wskazywałyby, w jakich obszarach warto inwestować we wprowadzenie biometrii. Poinformowano o zamiarze przedstawienia tak rozszerzonego raportu

Komitetowi Rady Ministrów ds. Informatyzacji Kraju. W związku z tym zwrócono się do Rady z prośbą o ewentualne uwagi i sugestie do prezentowanego dokumentu.

Wskazano na nieuchronność wprowadzenia w życie biometrii jako elementu postępu oraz podkreślono konieczność odpowiedniego zadbania o bezpieczeństwo tej technologii. Z uwagi na nowatorski charakter biometrii sceptycznie oceniono możliwość przeprowadzenia odpowiednich kalkulacji i przedstawienia nakładów na wprowadzenie w życie biometrii

Wskazano także na bariery psychologiczne i obyczajowe, jakie może napotkać próba upowszechnienia tej technologii. Na tym tle zaproponowano opracowanie skróconej wersji raportu, w uproszczonej formie, która byłaby bardziej przystępna dla przeciętnego czytelnika.

Rada zapoznała się z raportem Forum Technologii Bankowych przy Związku Banków Polskich pt. *Biometria w bankowości i administracji publicznej.*

Współpraca banków z JST we wdrażaniu strategii rozwoju obrotu bezgotówkowego

Powyższy materiał został zaprezentowany przez Związek Banków Polskich na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r.

Poinformowano, że jest on dokumentem bardzo syntetycznym, obrazującym formy i zakres współpracy banków z samorządami. Współpraca ta odbywa się w szczególności w ramach Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności i obejmuje kontakty z Unią Metropolii Polskich, Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Województw RP oraz z indywidualnymi miastami. Właściwą reprezentację samorządów w Koalicji zapewnia uczestnictwo w Prezydium Koalicji Przewodniczącej Komisji Skarbników Unii Metropolii Polskich będącej jednocześnie rzeczniczką wszystkich samorządów na forum Koalicji. Za najważniejszy projekt, w którego realizacji uczestniczą m. in. przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, uznano *Ogólnokrajową Kartę Miejską.*

Do form współpracy banków z jednostkami samorządu terytorialnego zaliczono:

- spotkania z Unią Metropolii Polskich – jako najbardziej sformalizowana forma współpracy, posiadająca określony harmonogram działań. W celu ustrukturyzowania współpracy planowane jest podpisanie odpowiedniego porozumienia między ZBP a Unią Metropolii Polskich, co może ułatwić wprowadzenie w życie planu działań na rzecz rozwoju obrotu bezgotówkowego w dwunastu największych miastach Polski.
- działania promocyjne i edukacyjne, w ramach których organizowane są konferencje dedykowane skarbnikom lub poszczególnym szczeblom pracowników samorządowych i pracowników administracji lokalnej. W szczególności, w związku z opracowaniem i przyjęciem w ostatnim czasie przez Zarząd ZBP standardów wymiany komunikatów finansowych i połączenia systemów finansowo–księgowych samorządów z bankowością elektroniczną, planowano

zorganizowanie, pod koniec 2009 r., spotkania z osobami odpowiedzialnymi za rozwój systemów finansowo–księgowych w samorządach.

Wyjaśniono, że program dalszych działań w przedmiotowym obszarze wynika częściowo z *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* i obejmuje działania podejmowane *ad hoc*, wynikające z zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy, których wsparcie zarówno od strony technologicznej, jak i od strony wiedzy nt. funkcjonowania systemu płatniczego deklaruje sektor bankowy

W dyskusji wyrażono zadowolenie z dobrze rozwijającej się współpracy banków z jednostkami samorządu terytorialnego jako bardzo pożyteczną z perspektywy rozwoju obrotu bezgotówkowego, w szczególności z uwagi na realizowanie przez samorządy lokalne bardzo dużej liczby mikropłatności.

Rada zapoznała się z informacją Związku Banków Polskich nt. współpracy banków z jednostkami samorządu terytorialnego we wdrażaniu programu rozwoju obrotu bezgotówkowego i wyraziła poparcie dla kierunków i form tej współpracy.

Ubankowienie Polaków, formy otrzymywania dochodów i zasiłków oraz sposoby płatności za opłaty i podatki w 2009 r. – raport z ogólnopolskiego badania reprezentatywnego

Powyższy materiał został zaprezentowany przez Departament Systemu Płatniczego NBP na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2009 r.

Poinformowano, że materiał powstał na podstawie badania przeprowadzonego w I kwartale 2009 r. na tysiącosobowej reprezentatywnej grupie Polaków. Omówiono wyniki badań następujących kwestii:

- ubankowienia Polaków z podziałami na różne kategorie (wykształcenie, grupa zawodowa, sytuacja zawodowa) – około 77% badanych ma dostęp do rachunku osobistego własnego lub wspólnego, zaś w grupie osób z wyższym wykształceniem ubankowienie jest najwyższe i wynosi 95%. Również 95% wynosi ubankowienie w grupie osób pracujących w instytucjach państwowych.
- głównych przyczyn nieposiadania rachunku osobistego – prawie 60% osób w wieku 18-29 lat, które nie korzystają z rachunku osobistego, podała jako przyczynę brak potrzeby posiadania rachunku, przy czym w badaniu nie dociekano, skąd wynika brak potrzeby posiadania rachunku. Spośród osób w wieku 45-59 lat 20% uważa, że posiadanie rachunku osobistego jest za drogie w porównaniu z korzyściami, jakie przynosi.
- sposobów otrzymywania wynagrodzenia za pracę – wynagrodzenie przelewem na ROR otrzymuje 91% pracowników instytucji państwowych i samorządowych. Gotówkową formę zapłaty za pracę preferują osoby z wykształceniem podstawowym (57%), osoby w wieku 60 lat i

powyżej oraz osoby pracujące dorywczo. Spośród osób, które posiadają rachunek osobisty, 17% otrzymuje wynagrodzenie w gotówce.

W dyskusji wskazano, iż dokument powinien pokazywać dynamikę badanych zjawisk, w szczególności powinien zawierać wnioski nt. zmian ubankowienia Polaków w stosunku do poprzedniego badania oraz wskazanie przyczyn występowania określonych zjawisk w badanym obszarze. Uzyskanie takich informacji jest niezbędne to tego, aby skutecznie stymulować zmiany.

Ustosunkowując się do powyższego, poinformowano, że celem badania była identyfikacja stanu obecnego, głównie w aspekcie sposobów dokonywania i otrzymywania płatności w relacjach petent – urząd i obywatel – państwo. Obecnie prezentowane wyniki wskazują na wzrost ubankowienia Polaków w stosunku do podobnych badań przeprowadzonych wcześniej, natomiast badanie sposobów dokonywania płatności i otrzymywania zapłaty za różne czynności zostało przeprowadzone po raz pierwszy, w związku z tym brak jest odniesienia, co uniemożliwia dokonanie porównania. Dodatkowo poinformowano, że prezentowane badanie zostało przeprowadzone głównie dla potrzeb *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*. Wyniki badania pozwoliły na doprecyzowanie docelowych wartości niektórych wskaźników zaproponowanych w *Programie* oraz określenie sposobu, w jaki te wielkości będzie można osiągnąć. Ponadto umożliwiły one znaczne uzupełnienie i wzbogacenie *Programu*.

W dalszej dyskusji wskazano również, że znaczne ubankowienie niektórych grup społecznych osiągnięto dzięki wprowadzeniu obowiązku przekazywania określonych płatności, np. dotacji unijnych, na rachunki bankowe. Na tym tle zasugerowano celowość rozważenia możliwości dalszego zwiększenia ubankowienia poprzez wprowadzenie odpowiednich przepisów prawa oraz zaproponowano rozszerzenie raportu o analizę rozwiązań prawnych wiążących się z ubankowaniem niektórych grup społecznych, korzystających z różnych świadczeń (emerytów, rencistów, osób bezrobotnych itp.). W nawiązaniu do powyższej wypowiedzi poinformowano, że propozycje odpowiednich kierunków zmian legislacyjnych zostały przekazane przez NBP do Związku Banków Polskich jako uzupełnienie *Programu*. Przedłożone propozycje dotyczą zmiany preferencji formy dokonywania płatności z gotówkowej na bezgotówkową, zostawiając konsumentom możliwość wyboru formy płatności.

Dalszą część dyskusji zdominowała kwestia barier wzrostu ubankowienia i rozwoju obrotu bezgotówkowego. Do barier tych zaliczono:

- niski poziom wykształcenia,
- niski poziom zamożności społeczeństwa,
- bariery formalno – prawne,
- niedostateczne uświadomienie potrzeby posiadania rachunku bankowego.

Wskazano na potrzebę cyklicznego i systematycznego przeprowadzania badań, aby móc obserwować dynamikę ubankowienia i poziomu rozwoju obrotu bezgotówkowego.

Odnosząc się do kwestii podniesionych w dyskusji, poinformowano, że w przyszłości będą prowadzone badania dynamiki procesu ubankowienia Polaków. Wskazano także, że istnieje grupa osób niekorzystających z rachunku bankowego mimo jego posiadania i na zaktywizowaniu tej grupy należy w pierwszej kolejności skoncentrować się, podejmując działania na rzecz wzrostu obrotu bezgotówkowego.

Rada zapoznała się z raportem NBP z ogólnopolskiego badania reprezentatywnego nt. ubankowienia Polaków, form otrzymywania dochodów i zasiłków oraz sposobów płatności z tytułu opłat i podatków. Rada przychyliła się do wniosku Przewodniczącego o przedstawienie, na jednym z jej kolejnych posiedzeń, informacji nt. porównania wyników badań ubankowienia Polaków w 2009 r. w stosunku do wcześniejszych badań.

Ocena realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego

W grudniu 2005 roku Rada ds. Systemu Płatniczego przyjęła materiał „Ewolucja polskiego systemu płatniczego na tle kierunków rozwoju systemu płatniczo-rozliczeniowego w Unii Europejskiej”. Materiał ten miał być najpierw opublikowany, a następnie cyklicznie oceniany. Publikacja ukazała się w marcu 2007 r., a pierwszej oceny Rada dokonała w październiku 2007 r. Zaprezentowana ocena była oceną drugą. Przyjętym przez Radę celem strategicznym polskiego systemu płatniczego było *zapewnienie społeczeństwu powszechnych usług płatniczych na najwyższym możliwym poziomie, biorąc pod uwagę w szczególności opłacalny ekonomicznie dostęp społeczeństwa do różnorodnych i nowoczesnych instrumentów płatniczych oraz efektywność, konkurencyjność i bezpieczeństwo rozliczających je krajowych systemów płatności, uwzględniając konieczne dostosowanie polskiej struktury płatniczej i zasad funkcjonowania systemu płatniczego do wymagań współpracy i integracji europejskiej*. Rada określiła zadania, których realizacja powinna doprowadzić do tego celu. Podstawowym z nich było *stałe poprawianie efektywności i bezpieczeństwa krajowej infrastruktury płatniczej, w szczególności systemów płatności, które powinny rozliczać kierowane do nich płatności szybko, konkurencyjnie w stosunku do systemów paneuropejskich oraz umożliwiać rozliczanie każdego rodzaju paneuropejskiego instrumentu płatniczego*. Poinformowano, że w ocenie NBP szereg działań dotyczących szeroko rozumianej infrastruktury systemu płatniczego realizowanych jest prawidłowo i na bieżąco, głównie we współpracy z KIR S.A. oraz innymi podmiotami. W ocenianym okresie, tj. od października 2007 r. do grudnia 2009 r., do podstawowych działań wchodzących w skład ww. podstawowego zadania należały:

- w zakresie systemów płatności wysokokwotowych – uczestnictwo NBP i trzech polskich banków komercyjnych w systemie TARGET2 od dnia 19 maja 2008 r. oraz KIR S.A. i czwartego banku komercyjnego od dnia 8 czerwca 2009 r.

Uczestnictwo NBP w TARGET2 jest najważniejszym elementem realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego w obszarze infrastruktury systemu płatniczego. Umożliwia ono polskim bankom dostęp do nowoczesnych, efektywnych, porównywalnych z innymi bankami europejskimi systemów płatności wysokokwotowych, które dokonują rozliczeń w euro, oraz stanowi podstawowy krok na drodze integracji polskiej infrastruktury płatniczej z europejską i podstawowe działanie, które w przyszłości będzie wspierać wejście Polski do strefy euro.

Przejęcie KIR S.A. na platformę SSP umożliwia Izbie ustanawianie dodatkowych połączeń z innymi izbami rozliczeniowymi i daje jej możliwość zachowania pozycji konkurencyjnej na tym rynku.

Zadanie zostało zrealizowane.

- w zakresie systemów płatności detalicznych – udostępnienie przez KIR S.A., od 28 stycznia 2008 roku, obsługi paneuropejskiego przelewu *SEPA Credit Transfer* (SCT), dzięki czemu Izba stała się *SEPA compliant*, co jest ważne dla konkurencyjności Izby w stosunku do innych tego rodzaju podmiotów na rynkach zagranicznych. W kwestii udostępnienia przez KIR S.A. *SEPA Direct Debit* (SDD) ze względu na brak biznesowego zainteresowania polski sektor bankowy podjął decyzję o niewprowadzaniu tego produktu do momentu wejścia do strefy euro.
- znaczne zwiększenie zakresu obrotu bezgotówkowego, przede wszystkim poprzez poszerzenie bazy podmiotów korzystających z usług banków.

Zadanie to jest realizowane, ale w stopniu niezadowalającym. Przyjęcie *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* powinno spowodować realizację tego zadania w stopniu satysfakcjonującym.

- rozwiązanie skomplikowanego problemu płatności masowych
Zadanie to jest niezrealizowane. Przy spełnieniu warunku powszechnego, taniego dostępu społeczeństwa do Internetu będzie można przedmiotowy problem rozwiązać w inny sposób niż poprzez upowszechnienie polecenia zapłaty, np. poprzez wykorzystanie elektronicznych faktur.
- likwidacja barier prawnych i zwyczajowych dla dokonywania płatności bezgotówkowych
Zadanie to należy uznać raczej za niewykonane, głównie ze względu na obowiązujące przepisy prawa w zakresie dotyczącym formy dokonywania płatności. Przyjęcie *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* jako programu rządowego stwarza szansę na zrealizowanie tego zadania.
- zapewnienie konsumentom dostępu do szerokiej gamy instrumentów płatniczych i usług, w tym w obrocie transgranicznym.

Zadanie jest na bieżąco prawidłowo realizowane, przy czym dostępność do usług wykazuje znaczne zróżnicowanie terytorialne zależnie od stopnia zurbanizowania. Szansą na radykalne rozwiązanie problemu jest tani i powszechny dostęp do Internetu. W zakresie gamy instrumentów płatniczych klienci polskich banków mają dostęp do instrumentów porównywalnych z innymi krajami.

- usprawnienia związane z rynkiem kart płatniczych

Zadanie to jest w pełni realizowane. Karty są najbardziej dynamicznie rozwijającym się instrumentem płatniczym, oferta banków jest coraz bardziej zróżnicowana, udział transakcji bezgotówkowych w III kwartale 2009 r. przekroczył 50% liczby wszystkich transakcji dokonywanych za pomocą kart, rośnie liczba kart kredytowych, pojawiają się nowe typy kart.

- kontynuowanie i usprawnianie działań nadzorczych nad różnymi elementami systemu płatniczego, w tym rozwiązanie problemu nadzoru nad pośrednikami rozliczeniowymi, co w niedługim czasie zostanie wymuszone przez będącą w fazie projektu ustawę o usługach płatniczych.

Bieżące zadania wynikające z nadzoru nad systemami płatności i nad systemami autoryzacji rozliczeń agentów rozliczeniowych, sprawowanego przez NBP z mocy ustawy o ostateczności rozrachunku i ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, są realizowane na bieżąco i prawidłowo. Kwestia nadzoru nad instytucjami płatniczymi dotychczas nie została ostatecznie rozwiązana z powodu niewdrożenia ustawy o usługach płatniczych. Istnieje projekt, zgodnie z którym nadzór nad tymi instytucjami będzie sprawowany przez Komisję Nadzoru Finansowego.

- aktywny udział i bieżące śledzenie prac nad wprowadzeniem do prawa polskiego dyrektywy w sprawie usług płatniczych na rynku wewnętrznym (PSD).

Działanie zostało zrealizowane przez środowisko bankowe, ale dyrektywa nie została wdrożona w wyznaczonym terminie do listopada 2009 r. Organem odpowiedzialnym za wdrożenie jest Ministerstwo Finansów. Po konferencji uzgodnieniowej, która odbyła się w Ministerstwie Finansów w dniach 8 – 9 grudnia 2009 r., nadal część kwestii pozostała niejasnych, a rozbieżności nie zostały uzgodnione. Polska nie powiadomiła Komisji Europejskiej o opóźnieniu w implementacji przedmiotowej dyrektywy.

- prowadzenie działań mających na celu osiągnięcie przez polski sektor bankowy standardów SEPA

Działanie jest realizowane na bieżąco. Proces przebiega powoli, ale już obecnie klienci 21 banków mogą składać przelewy w standardzie SEPA, a coraz więcej kart jest zgodnych ze standardem EMV.

Zdaniem NBP, polska infrastruktura systemu płatniczego jest efektywna, nowoczesna i porównywalna z najbardziej nowoczesnymi rozwiązaniami krajów UE, natomiast jej wykorzystywanie przez klientów w dalszym ciągu nie jest zadowalające. Realizacja *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* powinna zwiększyć wykorzystywanie tej nowoczesnej infrastruktury.

Departament Systemu Płatniczego NBP wystąpił do Rady z wnioskiem o zaniechanie cyklicznego przedstawiania oceny realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego, bowiem zawarte w niej kwestie omawiane są w półrocznej ocenie funkcjonowania polskiego systemu płatniczego, przedstawianej cyklicznie Radzie, a w części dotyczącej obrotu bezgotówkowego będą objęte sprawozdaniami z realizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*.

W dyskusji nawiązano do kwestii *interchange fee* i postępowania toczącego się przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Przypomniano, że na forum Rady uzgodniono konieczność podjęcia rozmów nt. obniżenia stawki *interchange fee*. Stanowisko Rady spotkało się z bardzo pozytywnym przyjęciem środowiska bankowego, jednak, pomimo wygranego postępowania przed sądem, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wprowadził apelację, co blokuje możliwość obniżenia stawek *interchange fee* na transakcje kartami. Wyrażono pogląd, że do czasu uprawomocnienia się orzeczenia banki w Polsce nie mogą zmieniać ww. stawek, dotyczących instrumentów wykorzystywanych dotychczas, ale poinformowano, że do nowych instrumentów obrotu bezgotówkowego stosuje się już radykalnie niższą stawkę *interchange fee*, przy czym szczególnie niskich stawek można oczekiwać dla płatności mobilnych.

Poinformowano ponadto, że środowisko wydawców kart bankowych i agentów rozliczeniowych podjęło bardzo intensywną współpracę z dużą organizacją w celu wprowadzenia tanich, sprawnych, zgodnych ze standardem EMV terminali POS w punktach, które obecnie są deficytowe. Zdecydowano się stworzyć fundusz, z którego takie terminale będą dotowane, co pozwoli na zwiększenie skali obrotu bezgotówkowego na obszarach słabo zurbanizowanych. Inną dużą organizację płatniczą udało się przekonać do wprowadzenia innych od dotychczas obowiązujących stawek cenowych na nowoczesne bezstykowe instrumenty płatnicze.

Poinformowano o wprowadzeniu przez niektóre banki produktów związanych z kartami lojalnościowymi lub programami lojalnościowymi. Jednak jedna z izb skarbowych stwierdziła, że w przypadku realizacji pewnego programu lojalnościowego klient otrzymujący bonus z tytułu korzystania z karty płatniczej powinien z tego tytułu odprowadzić podatek. Utrudnia to stosowanie zachęt wyżej wspomnianego rodzaju i stanowi nowe wyzwanie dla podmiotów promujących obrót bezgotówkowy.

Wyrażono pogląd, że we wprowadzaniu SEPA największe pole do działania jest obecnie w administracji.

Zwrócono uwagę na opóźnienie we wdrażaniu PSD i zapowiedziano, że ze względu na ogrom związanych z tym prac i koszty do poniesienia przez polski sektor bankowy ZBP będzie apelował o przyjęcie odpowiednio długiego *vacatio legis* dla wprowadzenia nowych rozwiązań.

Poparto zawarty w materiale wniosek o zaprzestanie cyklicznego prezentowania oceny realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego, pod warunkiem że Rada będzie mogła zapoznawać się w przyszłości z podobnym materiałem w kontekście zachodzących modyfikacji celów polskiego systemu płatniczego oraz że zostanie wdrożony *Program rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013*, a realizacja jego celów będzie monitorowana.

Rada zapoznała się z oceną realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego, dokonaną przez NBP i podzieliła zawarty w niej pogląd, iż główny cel polskiego systemu płatniczego, dotyczący efektywności i bezpieczeństwa krajowej infrastruktury płatniczej oraz jej integracji z rozwiązaniami europejskimi, jest realizowany prawidłowo.

Ponadto Rada podjęła decyzję o rezygnacji z przedstawiania jej kolejnych ocen realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego, pod warunkiem że będzie wprowadzony „Program rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce”, a realizacja jego celów będzie monitorowana.

2.2.3. Opinie Rady na temat opracowań przeznaczonych do przedłożenia Zarządowi NBP

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2007 r.

Na posiedzeniu w dniu 30 marca 2009 r. Rada zapoznała się z oceną funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2008 r. i pozytywnie ją zaopiniowała.

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2008 r.

Na posiedzeniu w dniu 21 września 2009 r. Rada zapoznała się z oceną funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2009 r. i pozytywnie ją zaopiniowała.

3. Podsumowanie

W 2009 roku Rada prowadziła działalność odpowiadającą zakresowi jej zadań, określonego w *Uchwale Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*.

W omawianym okresie, podczas czterech posiedzeń, Rada rozpatrzyła zagadnienia objęte 31 tematami, realizując niemal wszystkie tematy zawarte w *Rocznym planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r.*

Materiały do dyskusji zostały opracowane przez NBP, ZBP, KIR S.A., KDPW S.A. i Ministerstwo Finansów.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2008, w działalności Rady dominowała tematyka związana z usprawnianiem obrotu płatniczego, w szczególności problematyka dalszego rozwoju obrotu bezgotówkowego. Szczególnie dużo uwagi poświęcono zagadnieniom dotyczącym przyjęcia *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* jako programu rządowego.

Wśród zagadnień odnoszących się do dostosowania polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej najwięcej uwagi poświęcono pracom nad implementacją Dyrektywy PSD z punktu widzenia środowiska bankowego oraz wdrażaniu SEPA w Polsce.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Rada stanowiła forum wymiany informacji, poglądów i opinii w sprawach istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu płatniczego. W powyższych kwestiach Rada wypracowywała wspólne opinie, stanowiska i wnioski oraz inicjowała działania niezbędne do realizacji uzgodnionych i przyjętych propozycji, pełniąc rolę koordynatora działań Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich oraz innych podmiotów - uczestników polskiego systemu płatniczego.

Rada ds. Systemu Płatniczego zwraca się do Zarządu Narodowego Banku Polskiego z wnioskiem o przyjęcie niniejszego sprawozdania.

**Członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego oraz osoby zastępujące członków Rady
w 2009 roku**

1.	Piotr Wiesiołek	Przewodniczący Rady, Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP
2.	Krzysztof Pietraszkiewicz	Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich
3.	Piotr Alicki	Zastępujący Członka Rady, Dyrektor Pionu Informatyki, Bank Polska Kasa Opieki S.A.
4.	Jacek Bartkiewicz	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej S.A.
5.	Jan Krzysztof Bielecki	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki S.A.
6.	Krzysztof Broda	Zastępujący Członka Rady, Zastępca Dyrektora Pionu Nadzoru Finansowego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego
7.	Janusz Diemko	Członek Rady, Prezes Zarządu First Data Polska S.A.
8.	Mariusz Grendowicz	Członek Rady, Prezes Zarządu BRE Banku S.A.
9.	Zbigniew Jagiełło	Członek Rady, p.o. Prezesa Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. (od 1 października 2009 r.)
10.	Stanisław Kluza	Członek Rady, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego
11.	Kazimierz Małecki	Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.
12.	Wojciech Papierak	Członek Rady, p.o. Prezesa Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. (od 8 lipca 2009 r. do 30 września 2009 r.)
13.	Tomasz Pasikowski	Zastępujący Członka Rady, Dyrektor ds. Operacji i Bezpieczeństwa, BRE Bank S.A.
14.	Andrzej Polakowski	Członek Rady, Dyrektor Generalny PPUP Poczta Polska (do 31 sierpnia 2009 r.), Prezes Zarządu poczta polska S.A. (od 1 września 2009 r.)
15.	Jerzy Pruski	Członek Rady, Prezes Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. (do 7 lipca 2009 r.)
16.	Elżbieta Pustola	Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (do 30 lipca 2009 r.)
17.	Iwona Sroka	Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (od 30 lipca 2009 r.)
18.	Józef Wancer	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku BPH S.A.
19.	Adam Tochmański	Sekretarz Rady, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego

Roczny Plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r.

I. 30 marca

1. Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2008 r. (NBP)
2. Przyjęcie *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2009 r.* (NBP)
3. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2008 r. (NBP)
4. Stan prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego na lata 2009-2013* (NBP)
5. Prace nad implementacją Dyrektywy PSD z punktu widzenia środowiska bankowego (ZBP)
6. Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE (NBP)
7. Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (czerwiec-grudzień 2008 r.) (NBP)
8. Porównanie wysokości opłat za przelewy transgraniczne w euro w polskich bankach (listopad 2007 r. – luty 2009 r.) (NBP)

II. 26 czerwca

1. Wykonywanie przez KDPW S.A. niektórych czynności bankowych, niezbędnych do obsługi systemu rachunku papierów wartościowych prowadzonego przez KDPW S.A. (KDPW S.A.)
2. Analiza uwarunkowań prawno-organizacyjnych prac mających na celu zapewnienie ciągłości działania infrastruktury krytycznej krajowego rynku finansowego (NBP)
3. Raport „Biometria w bankowości i administracji publicznej” (ZBP)

III. 21 września

1. Stan prac nad *Strategią rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013* (NBP)
2. Współpraca banków z JST we wdrażaniu strategii rozwoju obrotu bezgotówkowego (ZBP)
3. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2009 r. (NBP)
4. Wnioski z IV Kongresu Gospodarki Elektronicznej (ZBP)
5. Informacja nt. migracji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. do systemu TARGET2 (KIR S.A.)
6. Informacja nt. stanu realizacji projektu SE-2012 (NBP)
7. Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (grudzień 2008 r. – czerwiec 2009 r.) (NBP)

IV. 11 grudnia

1. Ocena realizacji strategicznego celu polskiego systemu płatniczego (NBP)
2. Wyniki badania nt. stopnia zaufania społeczeństwa polskiego do obrotu bezgotówkowego (NBP)
3. Sprawozdanie z wdrażania SEPA w Polsce (ZBP)
4. Sprawozdanie z działań Koalicji na rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności (ZBP)